

Detaljplaneprogram för Arbottna 1:28
Muskö

PROGRAMSAMRÅDSREDOGÖRELSE

BAKGRUND

Kommunstyrelsen beslutade **2012-11-26**, § 261 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram ett detaljplaneprogram för Arbottna 1:28. Syftet med detaljplaneprogrammet är att utreda och pröva den berörda fastighetens, Arbottna 1:28, lämplighet och förutsättningar för utökad bostads- och verksamhetsbebyggelse

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Programförslaget har under perioden **2014-12-18-2015-02-13** varit föremål för samråd med berörda myndigheter, fastighetsägare, boende med flera. Under samrådtiden har materialet varit utställt i Haninge kommunhus foajé och på kommunens hemsida www.haninge.se.

INKOMNA YTTRANDEN

I samband med samrådet har **23** yttranden inkommit. De inkomna yttrandena finns att ta del av i sin helhet på planavdelningen. I detta dokument är remissynpunkterna sammanfattade och sammanställda samt åtföljda av planavdelningens kommentarer.

Sist i dokumentet görs en sammanställning av de revideringar som gjorts i programhandlingen efter samrådet. Följande yttranden har inkommit under plansamrådet:

Myndigheter, organisationer, föreningar, kommunala nämnder med flera

Skrivelse nr:	Instans:	Inkommen
1	Socialnämnden	2014-12-29
2	Fortifikationsverket	2015-02-13
3	Kultur- och fritidsnämnden	2015-02-11
4	Lantmäteriet	2015-02-12
5	Vattenfall Eldistribution	2015-02-13
6	Länsstyrelsen	2015-02-19
7	Försvarmakten	2015-02-26

Lokala föreningar

Skrivelse nr:	Namn:	Inkommen
1	Muskö pensionärsförening	2015-02-05
2	Muskö kulturförening	2015-02-05
3	Naturskyddsföreningen i Haninge	2015-02-13
4	Södra Skärgårdens Intresseförening	2015-02-13
5	Muskö hembygdsförening	2015-02-13

Sakägare

Skrivelse nr:	Namn:	Inkommen
1	Eva och Pontus Bergekrans	2015-02-13
2	Linnéa Falk, Roland och Ingrid Fredriksson, Agneta och Lars Holmkvist, Eva och Eskil Häggren, Thord och Thea Häggren, Catrine Wilny och Jan-Erik Meijer	2015-02-13

Övriga inkomna synpunkter

Skrivelse nr:	Namn:	Inkommen
1	Åke och Karin Reichard	2015-02-06
2	Katarina Wallenius	2015-02-10
3	Ingrid och Tommy Larsson	2015-02-12
4	Jesper Wallenius	2015-02-12
5	Jan och Christina Arrhénborg	2015-02-12
6	Björn Hedbeck	2015-02-13
7	Tommy Karlsson	2015-02-13
8	Kjell-Ove Schramm	2015-02-13
9	Karin och Mikael Beckman-Thoor	2015-02-13

SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA SYNPUNKTER MED KOMMENTARER

Synpunkter från myndigheter, organisationer och kommunala nämnder

1. Socialnämnden
Har inga synpunkter på detaljplaneprogramförslaget.
2. Fortifikationsverket
 - 1.1 Arbottna 1:28 har i dag servitutsrätt för vattentäkt inom Arbottna 1:2. Fortifikationsverket förutsätter att ny eller kompletterande vattentäkt kan lösas inom Arbottna 1:28. Men i det fall ej tillfredställande mängder vatten hittas eller båtnaden vara betydligt högre genom att placera en ny vattentäkt inom Arbottna 1:2 är Fortifikationsverket öppen för en dialog. Detta förutsätter dock att nuvarande vattenservitut till förmån för 1:28 flyttas till ny plats och att ersättning för eventuell ökat intrång utges.
 - 1.2 Fortifikationsverket ser helst ett kommunalt eller statligt huvudmannaskap för vägen. En gemensamhetsanläggning kan vara ett alternativ om förstahandsalternativet ej medges. Fortifikationsverket konstaterar då att exploateringsfastigheten kommer att stå för den överlägset största delen av slitaget. Därtill kommer att Fortifikationsverket har låtit bygga och bekostat själva vägkroppen varför en anläggningsförrättning bör hantera ersättning för denna. I det fortsatta planarbetet bör konsekvenserna för en utbyggnad av Malmavägen belysas, både hur utbyggnaden av vägen kan ske och vilka fastighetskonsekvenser som en vägutbyggnad för med sig.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

- 1.1 Vattenförsörjningen kommer att utredas mer i detalj under fortsatt detaljplanearbete.

1.2 Svara på kommunal/statlig väg? Projektering och konsekvenser för utbyggnad av Malmavägen kommer att tas fram och utredas mer i detalj under detaljplanearbetet.

3. Kultur- och fritidsnämnden

1.1 Kultur- och fritidsförvaltningen vill betona att det är av stor vikt att bevara och säkerställa kulturmiljöer och kulturarv samt att med varsamhet inkludera dessa objekt och miljöer i kommunens detaljplane- och utvecklingsarbete. En vidare exploatering av kommunen kan i stället ske på ett sådant sätt att kulturmiljö och kulturmiljöobjekt inte förvanskas eller försvinner, utan betraktas och utvecklas som varande en hög kvalitet och resurs i Haninges expansion vid planering och byggande av nya bostads- och verksamhetsområden. Äldre byggnader kan med fördel inkluderas med ny bebyggelse.

1.2 Den kulturmiljöinventering som ska tas fram under våren 2015, av Haninge kommun, enligt planprogrammet, kommer att underlätta fortsatt detaljplanearbete så att ingrepp i fornlämningar och kulturmiljöer kan undvikas. Kultur- och fritidsförvaltningen väntar in kulturmiljöinventeringen av Muskö för ytterligare synpunkter på programmet. Kultur- och fritidsförvaltningen har för avsikt att skicka in ett yttrande vid samrådet av detaljplanen utifrån vad ovan nämnda inventering kommer fram till.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Plan- och byggavdelningen har noterat kultur- och fritidsnämndens synpunkt, och kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.2 Plan- och byggavdelningen har noterat kultur- och fritidsnämndens synpunkt, och väntar in ytterligare synpunkter i fortsatt detaljplanearbete.

4. Lantmäteriet

1.1 Har inga synpunkter på detaljplaneprogramförslaget. För Lantmäterimyndigheten kommande arbete med framtida detaljplaner i området så skulle det vara önskvärt med mer information kring val av huvudmannaskap med mera. Vid val av enskilt huvudmannaskap så vill vi gärna poängtera vikten av att i ett tidigt skede fundera på hur gemensamma lösningar för vägar och VA ska lösas, både tekniskt och fastighetsrättsligt.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Plan- och byggavdelningen kommer att presentera mer information kring val av huvudmannaskap med mera i fortsatt detaljplanearbete. Lantmäteriet kommer även bjudas in till en tidig dialog för att diskutera fortsatt detaljplanearbete.

5. Vattenfall Eldistribution

1.1 Vattenfall har elanläggningar inom och i närheten av programområdet.

1.2 Nätet i området har i dagsläget begränsad effekt, därför föreligger det behov av nätförstärkning. Vattenfall önskar därför, att i god tid, kontaktas så att förstärkning av nätet kan planeras. Befintliga transformatorstationer ska i detaljplan skyddas med E-områden, och inom detaljplaneområdet ska markkablar skyddas med u-områden, eller om behov föreligger flyttas. Flytt av markkablar utförs av Vattenfall, men bekostas av exploatören.

1.3 För att klara en effektökning i området behöver mark reserveras för nya transformatorstationer med tillhörande tillfartsvägar, dessa ska markeras som E-område i detaljplan och bör ha en storlek på 10x10 meter. Minsta avstånd mellan transformatorstation och brännbar byggnadsdel är minst 5,0 meter.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

Plan- och byggavdelningen har tagit del av Vattenfall Eldistributions inkomna yttrande, och kommer i fortsatt detaljplanarbetet samråda med Vattenfall Eldistribution.

6. Länsstyrelsen

1.1 Länsstyrelsen anser att kommunen närmare behöver precisera och utveckla följande:

- Lokalisering och omfattning av permanent- och fritidshus.
- Djurhållning (omfattning och djurslag).
- Förädlingsverksamheternas omfattning.
- Färskvattentillgång och planerad förbrukning (boende, konferens och förädlingsverksamheten inkluderad).
- Avfallshantering inom livsmedelsförädlingen. Deponier av avfall och eventuell förekomst och hantering av högriskavfall.
- Påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten.
- Påverkan på riksintresset enligt 4 kap. miljöbalken.
- Påverkan på Natura 2000-området Ytteräng.
- Infrastrukturplanering (biltrafik, gång- och cykeltrafik, parkeringsplatser, uppställningsytor och behov av kollektivtrafik).

1.2 Planprogrammet överensstämmer inte med Haninge kommuns översiktsplan för området, Kustplanen, eller med Länsstyrelsens granskningsyttrande över kustplanen. En detaljplan får strida mot översiktsplanen men detta ska särskilt motiveras av kommunen.

1.3 Länsstyrelsen ser positivt på föreslagen utveckling av olika näringar inom programområdet. Länsstyrelsen vill i sammanhanget dock betona vikten av att nyproduktion av bostäder som inte är direkt knutna till landsbygdens näringar bör ske i områden med möjlighet till god kollektivtrafikförsörjning. Planprogrammet överensstämmer inte med Haninge kommuns klimatstrategi, eftersom projektet riskerar att generera mycket biltrafik.

Länsstyrelsen nedanstående synpunkter syftar till att ge kommunen underlag, råd och synpunkter inför nästa skede i planprocessen:

1.4 Riksintresse:

Inom programområdet ska turismen och fritidslivets intressen särskilt beaktas. Bestämmelserna utgör dock inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver förtydliga kopplingen mellan näringslivsverksamheten och den planerade bostadsbebyggelsen.

1.5 Miljökvalitetsnormer för vatten:

Kommunen behöver visa att detaljplanens avlopps- och dagvattenlösningar inte försämrar möjligheterna att uppnå god ekologisk och god kemisk status i vattenförekomsten Mysingen.

Länsstyrelsen framför att livsmedelstillverkning ställer höga krav på färskvatten av god kvalitet.

Ingen grundvattenförekomst berörs direkt av detaljplanen men kommunen är medveten om att tillgång till dricksvatten är av stor betydelse för planens genomförbarhet. Ett ökat uttag ökar risken för saltvatteninträngningsproblem. Länsstyrelsen anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare i fortsatt detaljplanarbete.

1.6 Natura 2000-område:

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver beskriva på vilket sätt risken för markslitage ska kunna undvikas i Natura 2000-området.

Skyddsavstånd och trädåer är viktiga för att begränsa bebyggelsens negativa effekter på naturvärdena i Natura 2000-området.

Bostadsbebyggelse nära betesmarker och djurstallar bör inte tillåtas med hänsyn till risken för störningar på boende som leder till problem med att få djurhållningen, och därmed betesdriften i Natura 2000-området, att fungera. Det finns inte längre några rekommenderade skyddsavstånd, utan det behöver bedömas från fall till fall, där man utgår från förhärskande vindriktningar, topografi och skyddande vegetation av träd och buskar. Länsstyrelsen bedömer att det vid ideala förhållanden behövs minimum 50 meters skyddsavstånd. De aspekter som bör bedömas, förutom de vedertagna hästallergenerna, även lukt, flugor och bullerstörning.

Övriga synpunkter/frågor av betydelse för detaljplanens genomförbarhet

1.7 Naturvärden allmänt:

Området för planprogrammet är från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt. Det variationsrikt med många olika biotoper samt förekomst av ovanligare djur som behöver kombinationer av dessa. En del av dessa naturvärden beror på mångårig brist på skötsel. Dessa värden kan komma att minska vid programmets genomförande, men på längre sikt bedömer Länsstyrelsen att större naturvärden går till spillo om landskapet fortsätter att stå obrukat.

1.8 Vattenmiljö:

De grunda vikarna i Arbottnas närmiljö utgår en värdefull vattenmiljö. Undervattensvegetationen har undersökts inom projektet, med redovisas inte i underlaget för programmet.

1.9 Båtplatser:

Länsstyrelsen anser inte att båtplatser bör tillskapas i programområdet eller i övrigt runt Fårfjärden.

1.10 Minskad ytavrinning:

Maximerat uttag av grundvatten, och i en andra etapp uppsamling av regnvatten, som beskrivs i planprogrammet innebär sannolikt kraftigt ökad infiltration av regnvatten och en härav följande drastiska minskning av ytavrinningen i tillrinningsområdet till Maren. Det leder till problem med vattenförsörjning av Maren och med att upprätthålla den vattenståndsdynamik som finns i vattendomen. Funktionen som lekmiljö för kustvattens gäddor blir svår att upprätthålla om man på grund av vattenbrist inte kan säkra vandringsmöjligheterna i utloppsdiket vid rätt årstider.

1.11 Markavvattning:

Markavvattningsföretaget Arbottna – Södra Gärdets dikningsföretag samt Arbottna invallningsföretag är båda upphävda i dom M 308-14 meddelad 2014-08-11. I samma dom meddelas tillstånd till grävning, rensning, dämning och reglering av våtmarken Maren på fastigheten Arbottna 1:28. Om detaljplanen medför arbeten som innebär grävning i vattenområde, omledning av diken och vattendrag, bortledning av grundvatten, uttag av ytvatten eller andra åtgärder som är vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken kan dessa åtgärder vara tillstånds- eller anmälningspliktiga.

1.12 Biotopskydd:

I programområdet finns ett antal små områden skyddade i det generella biotopskyddet. Det gäller framför allt många åkerholmar och alléerna. Länsstyrelsen vill påminna om att det kan krävas dispens från Länsstyrelsen för ingrepp i biotopskyddade områden, samt för åtgärder

som innebär att definitionen för biotopskydd inte gäller till exempel omföring av åkermark runt åkerholmar till annan markanvändning.

1.13 Kulturmiljö:

I programhandlingarna framhålls de kulturhistoriska värdena och att tillkommande bebyggelse i utformning och skala ska anpassas efter kulturlandskapet och den befintliga kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Länsstyrelsen anser att det är mycket viktigt att dessa intentioner följs. Det är därför angeläget att involvera antikvarisk kompetens i det fortsatta detaljplanarbetet. Det är också angeläget att förse den kulturhistoriska värdefulla bebyggelsen med skydds- och varsamhetsföreskrifter.

En arkeologisk utredning utfördes 2013. Ett antal övriga kulturhistoriska lämningar påträffades, men inga fornlämningar, och området är färdigutrett ur fornlämnings synpunkt. Det finns dock ett antal lämningar som inte ingick i utredningen 2013, där det är oklart om det är fornlämningar eller inte. Status för dessa lämningar måste utredas i fortsatt detaljplanarbete. Även öster om sjön Maren, finns områden som ännu inte varit föremål för arkeologisk utredning, och även dessa behöver utredas i fortsatt detaljplanarbete.

Nyttillkommen kunskap om områdets naturvärden

1.14 Rödlistade arter:

En del fynd av rödlistade arter har gjorts efter att projektets naturinventering genomfördes. Det som mest påverkar naturvärdesbedömningen är en rik svampflora, inklusive två rödlistade arter, i planprogrammets del av Vårdkasberget. De mest hotade av dem, apelticka, är en vedsvamp som växer på en levande gammal asp i brynet ner mot Bruketvägen. Ytterligare ett par rödlistade fjärilsarter har också rapporterats både från Ytterängs hagmarker och från områdets åkermarker och åkerholmar.

1.15 Fladdermöss:

Under 2013 gjordes en undersökning av områdets fladdermusfauna, med resultatet att området är ett värdefullt landskap för fladdermöss. Viktiga komponenter för fladdermössen är gamla byggnader, herrgårdsparken, alléer, lövskogsbryn, ihåliga träd (gamla lövträd i parken och allén), hagmarkerna med långa bryn vid flikiga dungar samt våtmarker som Maren och grunda havsvikar. Upprustning av byggnader och avverkning av riskabla äldre träd kan innebära minskad tillgång till boplatser för fladdermössen. Men i samarbete med fladdermusexpertis kan detta sannolikt kompenseras.

Miljöbedömning

1.16 Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning att en exploatering av programområdet kan innebära risk för betydande miljöpåverkan, vilket därmed kräver att en miljöbedömning med en miljökonsekvensbeskrivning utförs vid upprättade av detaljplan.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanarbete.

1.2 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I

utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.3 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.4 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.5 Enligt Haninge kommuns VA-plan, som är uppe för antagande, kommer det att vid en prövning av avloppsanordning med WC krävas en källsorterande avloppssystem med extremt snålspolande toalett till slutna tank och separat reningsanläggning för bad, disk och tvättvattnet som renas på plats. Kommunen kommer även via VA-rådgivningen arbeta för att gemensamhetslösning med minst fem fastigheter görs vid anläggande av BDT-avloppsanordning i projektet. Vilken resulterar i en avloppsanordning med ett minimalt utsläpp av föroreningar från avloppsvatten i skärgårdsmiljö samt en bra återföring av grundvatten. Kommunen kommer även arbeta för en bra dagvattenlösning som ger minimalpåverkan. VA-rådgivningen kommer upplysa projektet att livsmedelstillverkning och framförallt bryggeri- och musteri kräver mycket färskvatten av god kvalitet. Haninge kommun anser också att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare. En grundligare utredning kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

1.6 Plan- och byggavdelningen har reviderat programförslaget så att åtgärderna för att risken för markslitage ska undvikas inom Natura 2000-området redovisas.

Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.7 Plan- och byggavdelningen noterar Länsstyrelsens kommentar.

1.8 Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.9 Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.10 Haninge kommun anser att man behöver utreda om uppsamling av regnvatten leder till problem med vattenförsörjning av Maren och med att upprätthålla den vattenståndsdynamik som finns i vattendomen kan bli ett problem. Om risken finns så måste man införa åtgärder så att ovanstående inte uppstår.

1.11 Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.12 Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.13 Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.14 En reviderad naturinventering kommer att tas fram under detaljplaneprocessen, inom de områden som anses lämpliga för bebyggelse. Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i planläggningen, och fortsatt naturinventering kan komma att behövas i den processen.

1.15 Plan- och byggavdelningen kommer ta med synpunkten i fortsatt detaljplanearbete.

1.16 Plan- och byggavdelningen noterar Länsstyrelsens kommentar.

7. Försvarsmakten

1.1 I dag gränsar programområdet till riskintresse för totalförsvaret. Under våren 2015 kommer en uppdaterad redovisning av riskintressen med tillhörande influensområden och värdebeskrivningar att publiceras. I denna redovisning kommer det aktuella planområdet att befinna sig inom influensområdet för riskintresset Muskö Örlogshamn.

1.2 Försvarsmakten bedriver verksamhet på och omkring Muskö. Delar av verksamheten har en omgivningspåverkan i form av buller. Andra delar av verksamheten kan påverkas av uppförandet av bebyggelse eller andra anläggningar. Försvarsmakten önskar därför fortsatt få ärendet på remiss för samråd.

1.3 I direkt anslutning till planområdet bedriver Försvarsmakten regelbunden och återkommande övningsverksamhet på en av staten ägd mark. Verksamheten bedrivs främst genom Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna och det kan inte uteslutas att närboende kan uppleva verksamheten som störande. Detta bör framgå i planhandlingarna.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Plan- och byggavdelningen inväntar en uppdaterad karta över influensområde för riksintresset Muskö örlogsbas.

1.2 Försvarsmakten kommer vara remissinstans för fortsatt detaljplanearbete.

1.3 Försvarsmaktens övningsverksamhet kommer att redovisas i fortsatt detaljplanearbete.

Lokala föreningar

1. Muskö pensionärsförening

1.1 Vem som är initiativtagare för detaljplanearbetet?

1.2 I kommande detaljplanearbete bör frågor angående vatten och avlopp, följa kustplanens riktlinjer, och Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bör vara inkopplat i VA-frågorna.

1.3 Distriktläkare- och distriktssjuksköterskemottagning bör återskapas utanför fastigheten Arbottna 1:28, till exempel i anslutning till Muskö skola.

1.4 Förhindra att dispenser och tillstånd påverkar Natura 2000-områdets avgränsning.

1.5 Är fårskötsel tillåtet inom Natura 2000-området?

1.6 Fortsatt detaljplanearbete bör säkerställa att inga fornlämningar blir skadade, innan dessa besiktigats.

1.7 Bevaka så att fortsatt utveckling inom programområdet inte minskar riksintresset, rörligt friluftsliv, tillgänglighet.

1.8 Säkerställ att Malmavägen är utbyggd innan någon utbyggnad sker inom programområdet.

1.9 På grund av de stora naturvärdena bör inte tung industri etableras inom programområdet. Verksamheter som är lämpliga inom programområdet bör preciseras.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Den 27 december 2011 inkom Drömgården-DreamFarm International AB med en ansökan om planbesked. Kommunen besvarade förfrågan och kommunstyrelsen beslutade, den 26 november 2012, att ge plan- och byggavdelningen i uppdrag att ta fram ett detaljplaneprogram för fastigheten Arbottna 1:28. Så Drömgården-DreamFarm International AB är initiativtagare, då de skickat in ansökan om planbesked, men det är kommunstyrelsen som beslutat att ge plan- och byggavdelningen i uppdrag att ta fram ett detaljplaneprogram.

1.2 Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är Haninge kommun, Nynäshamn kommun och Tyresö kommuns tillsynsmyndighet, och deras uppdrag är att bedriva den tillsyn som kommunerna är skyldig att utföra enligt miljöbalken, livsmedelslagen och strålskyddslagen. Målet med tillsynen är att de verksamheter som bedrivs inom kommunerna inte ska ha negativ inverkan på miljö och hälsa. Inom hälsoskyddet hanteras anmälan/ansökan, av bland annat dricksvattenanläggningar samt rådgivning för enskilt vatten och avlopp. Eftersom Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund hanterar ansökan och anmälan av bland annat dricksvattenanläggningar, är Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund involverade och beslutsfattande i val av VA-system. Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan, antagen 2005, har vid en aktualitetsprövning ansetts vara inaktuell, och därför pågår ett stort arbete med att ta fram en ny översiktsplan. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. Eftersom gällande översiktsplan, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002, är inaktuella utgår Haninge kommun för och främst från VA-planen som ska upp till antagande, som Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har även varit medförfattare till.

1.3 Detaljplaneprogram och detaljplaner begränsas av dess avgränsningsområde, i det här fallet fastigheten Arbottna 1:28. Vilket innebär att detta detaljplaneprogram och kommande detaljplaner inom fastigheten, Arbottna 1:28, inte kan reglera vad som sker utanför. Detta är en fråga som inte kan regleras inom detta detaljplanearbete, utan kräver en separat process hos Landstinget.

1.4 Natura 2000-områdets avgränsning föreslås av Länsstyrelsen i Stockholms län efter samråd med markägare och berörda myndigheter. Sedan beslutar EU i om det ska bli ett Natura 2000-område eller inte. Alltså är, Natura 2000-områdets avgränsning, inget beslut som Haninge kommun råder över. På så sätt kan heller inga dispenser eller tillstånd ändra på Natura 2000-områdets avgränsning.

1.5 I bevarandeplanen för Natura 2000-området, från 2007, står det att betesmarken ska betas, men det specificeras inte av vilket djurslag. Haninge kommun anser då att det är tillåtet att låta får beta inom Natura 2000-området.

1.6 Under detaljplaneprogramprocessen har en arkeologisk utredning tagits fram av Riskantikvarieämbetet, där fornlämningarna inom programområdet pekats ut. Inom dessa områden kommer ingen ny bebyggelse byggas. Om mark, som inte utreddes i den arkeologiska utredningen under programarbetet, anses vara lämplig för bebyggelse i detaljplanearbetet, kommer en kompletterande arkeologisk utredning beställas. Eventuellt kan den kulturmiljöinventering som ska göras över hela Muskö undersöka dessa delar, och då behövs ingen ytterligare inventering.

1.7 Haninge kommun ska enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, särskilt beakta turismen och det rörliga friluftslivet vid bedömningen av tillåtlighet av exploateringsföretag eller andra ingrepp

inom programområdet som innefattas av riksintressen. På så sätt ska inte tillgängligheten för turism och friluftslivet inom programområdet påverkas negativt av tillkommande bebyggelse.

1.8 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.9 Haninge kommun anser att tung industri inte är lämpligt inom programområdet.

2. Muskö kulturförening

1.1 Eftersom att plan- och bygglagen inte kan reglera hur framtida verksamheter ska bedriva sin verksamhet, bör ett avtal mellan Haninge kommun och fastighetsägare tas fram.

1.2 Den bonde som tidigare verkade på Arbottna 1:28, har lämnat fastigheten och verkar inte ha ersatts.

1.3 Enligt gällande Kustplan, antagen 2002, ingår inte programområdet i utpekade område för fortsatt utveckling. På så sätt går programförslaget mot Kustplanens intentioner.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.2 Den bonden som tidigare var verksam på fastigheten har ersatts.

1.3 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

3. Naturskyddsföreningen i Haninge

1.1 Programförslaget går emot översiktsplanen, antagen 2005.

1.2 Det framgår inte vad ett nollalternativet i behovsbedömningen innehåller, vilket gör det svårt att bedöma vilket alternativ som får störst konsekvenser.

1.3 Med tanke på färskvattentillgångarna anser Naturskyddsföreningen i Haninge att projektets omfattning med totalt 400 bostadsenheter är alldeles för stor. Projektet borde avgränsas till maximalt de kända tillgångarna som finns i dag, det vill säga etapp ett.

1.4 Naturskyddsföreningen i Haninge anser att förslaget med avsättning av havsvatten går emot hållbarhetsambitionen för projektet, då det är energikrävande. Avsättning av havsvatten bör aldrig användas som grundförutsättning för ny bebyggelse.

1.5 En utredning bör tas fram, som säkerställer att uttag från nytillkommande bostäder och verksamheter inte äventyrar saltvatteninträngning i grundvattenreserverna under Muskö.

1.6 Den ökade trafiken som projektet medför ökar utsläppen av luftföroreningar och klimatpåverkande gaser. Denna ökning av utsläpp går emot Haninge kommuns klimatstrategi, och projektet bör inte genomföras innan förhållandena för kollektivtrafik och

gång- och cykeltrafiken förbättras. Möjligheterna för en direktbuss från Stockholm central, liknande den buss som finns till Dalarö bör också undersökas.

1.7 Vissa av de utpekade områdena för bebyggelse, ingår i de områden som har höga naturvärden. Naturskyddsföreningen i Haninge motsätter sig ny bebyggelse på naturmark och odlingsbar mark, då denna mark är viktig att bevara för att klara en hållbar utveckling på sikt.

1.8 Callunas inventering av Ytteräng borde kompletteras av en fältinventering.

1.9 Naturskyddsföreningen ställer sig frågande till Callunas slutsats. I slutsatsen kommer Calluna fram till att projektet skulle leda till en liten påverkan på Natura 2000-området, och att största problemet skulle vara att flera människor rör sig i området. Naturskyddsföreningen i Haninge anser att även ökad biltrafik, ökad bullernivå, begränsningar av spridningskorridorer och risk för att trädgårdsväxter sprids in i Natura 2000-området kommer att påverka Natura 2000-området negativt.

1.10 Naturskyddsföreningen i Haninge anser att även strandängarna och Marens våtmark skulle ingå i de områden som pekats ut med högst naturvärden.

1.11 Ekologigruppens inventering borde kompletteras så att inventeringen blir fullständig.

1.12 Eftersom föreslagen exploatering ligger i ett så känsligt och värdefullt naturområde bör möjligheterna att bilda naturreservat undersökas.

1.13 All exploatering som genomförs i närheten av Natura 2000-området ska granskas av högsta nationella myndighet.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.2 I programmets behovsbedömning har programförslagets konsekvenser jämförts med ett nollalternativ. Vad ett nollalternativ ska beskriva vad som kommer att hända i området om programmet inte genomförs och vilka konsekvenser detta kan medföra. Bebyggelse kan tillkomma i mindre omfattning men inte sådan bebyggelse som kräver upprättande av detaljplan eller områdesbestämmelser utan enbart bebyggelsekompletteringar som kan tillåtas efter bygglovansökan eller som är befriade från bygglovprövning. Exakt vad detta innebär går inte att precisera. Det beror på vilka önskemål om bebyggelsekompletteringar mm som kan uppkomma och på kommunens ställningstagande till dessa i den mån de är bygglovpliktiga.

1.3 I programmet föreslås ingen lämplig siffra på antal hushåll, utan den siffra som presenteras i programmet, på 145 hushåll, är det antal som inventerat grundvatten beräknas räcka till. På så sätt tar inte kommunen i dagsläget någon ställning till exakt hur mycket som

är lämpligt att bebygga. Det är många fler aspekter, såsom natur- och kulturmiljön, som avgör vad kommunen tycker är en lämplig exploatering på platsen. De 400 hushåll som Naturskyddsföreningen beskriver är ingen siffra som prövats i programmet. Den enda platsen där en sådan hög exploatering utretts är i trafikanalysen. Om etapp 1 eller 2 ska byggas styrs inte enbart av vattentillgångarna, utan även utifrån vilka platser som kommunen tycker är lämpliga att bebygga.

1.4 Kommunen har i VA-planen, som ska upp för antagande, tagit fram riktlinjer för vatten, som innebär att nya bebyggelseområdens vattenförsörjning inte får i huvudsak bygga på avsättning av havsvatten, och detta är riktlinjer som projektet måste följa.

1.5 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

1.6 Haninge kommun har påbörjat en diskussion med Trafikförvaltningen angående framtida dragning av kollektivtrafik till och från programområdet. Enligt kommunens gällande cykelplan, antagen 2010, finns inga planer på att utöka gång- och cykelbanorna på Muskö. Men i fortsatt detaljplanearbete ska frågan om en eventuell dragning av gång- och cykelbana fortsatt utredas mellan programområdet och fram till exempel Muskö skola.

1.7 Programförslaget undviker de inventerade områdena som pekats ut med högsta och mycket högt naturvärden. Programförslaget föreslår ett område som lämpligt för bebyggelse som enligt naturinventeringen innehåller höga naturvärde, kommunalt och lokalt intresse. Detta område är utpekad som nummer 26 i naturinventeringen, och där är värdena, som pekas ut, lövskog och hassellund. En eventuell exploatering av området kan vara lämpligt då bebyggelsen ska anpassas efter landskapet och de inventerade naturvärdena. Programförslaget syftar till att utreda lämplig mark för bostad- och verksamhetsbebyggelse, och Haninge kommun anser denna mark är lämplig att i fortsatt detaljplanearbete, utreda för bostadsbebyggelse.

1.8 En reviderad naturinventering kommer att tas fram under detaljplaneprocessen, inom de områden som anses lämpliga för bebyggelse. Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i planläggningen, och fortsatt naturinventering kan komma att behövas i den processen.

1.9 Syftet med Natura 2000-område är att skydda de naturvärden som finns inom Natura 2000-områdets avgränsning. Haninge kommun anser inte att en ökad biltrafik bullernivå kommer att påverka de frågor som ett Natura 2000-område skyddar. Placering och spridningskorridorernas nödvändiga egenskaper samt risken för spridning av trädgårdsväxter är frågor som får tas med i fortsatt detaljplanearbete.

1.10 Varken Haninge kommuns Naturkatalog, 2013, eller Ekologigruppen AB naturinventering har ansett att strandängarna eller Maren har tillräckliga värden för att klassas som högsta naturvärden.

1.11 En reviderad naturinventering kommer att tas fram under detaljplaneprocessen, inom de områden som anses lämpliga för bebyggelse. Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om

ingår i planläggningen, och fortsatt naturinventering kan komma att behövas i den processen.

1.12 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilket form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet

1.13 Enligt Naturvårdsverket är det Länsstyrelsen som bevakar Natura 2000-områdena och vilken hänsyn som behöver tas. Länsstyrelsen är en av remissinstanserna, och informeras om vad som föreslås inom programområdet. Haninge kommun kommer att beakta de rekommendationer och synpunkter som Länsstyrelsen lämnat gällande Natura 2000-området.

4. Södra Skärgårdens Intresseförening

1.1 Det är viktigt att kommunen bedömer vad som är lämpligt att bygga på platsen, oavsett fastighetsägare.

1.2 Räcker redovisad vattentillgång till etapp 1? Eftersom allt fler bosätter sig permanent på Muskö, kommer uttaget av grundvatten öka även utan denna utbyggnad som föreslås i programförslaget. Måste en lösning med saltvattenrening till och är det en realistisk lösning? Hur ser strategin för vattenförsörjningen ut i etapp 2? Redan i dag finns problem, på vissa delar av Muskö, med saltvatteninträngning, och därför bör vattenfrågan utredas för hela Muskö.

1.3 Varför talas det om enskilda avlopp istället för gemensamhetsanläggningar? Finns det möjlighet till våtkompostering?

1.4 Det är en stor exploatering som föreslås i programförslaget, vilket motsvarar en ökning av Muskös bostadsbestånd till 50 %. Är det möjligt att samtidigt bevara den historiska miljön som finns på Arbottna?

1.5 Vi ser positivt till att bygga små sammanhållna byar men mindre tomter. Bebyggelsen som ligger inne i naturområdena avisas.

1.6 Trafikanalysen beskriver och utreder inte hur byggmaskiner och byggutrustning ska transporteras till programområdet.

1.7 Frågan kring kollektivtrafik och parkeringsplatser bör tas upp i trafikanalysen.

1.8 Trafikanalysen tar inte upp tillgänglighetsproblematiken som råder i Muskötunneln när det sker renoveringar av tunneln.

1.9 Eftersom att allt fler bosätter sig permanent på Muskö, bör en byggnation av en bro eller färjeförbindelse tas upp med Trafikverket.

1.10 Det måste finnas passager i naturområdena kring föreslagna bostadsområden. Dessa passager bör skyltas upp och bebyggelsen bör begränsas i dessa lägen.

1.11 Södra Skärgårdens intresseförening anser att samrådstiden var för kort.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Kommunen ska alltid pröva i program eller detaljplaner vad som är lämpligt på platsen oberoende av fastighetsägare. Detaljplaner och program ska enligt Boverket och

Länsstyrelsens rekommendationer inte skräddarsys efter rådande fastighetsägare, så därför ska detaljplaner och program endast reglera det som är relevant. påverka kommunens bedömning om av vad som är lämpligt på platsen.

1.2 En mer noggrann beräkning av förväntad vattenförbrukning för den planerade bebyggelsen och dess verksamheter i etapp1 behöver göras för att en bedömning om redovisad vattentillgång räcker. En realistisk lösning är att använda avsättning som ett komplement till grundvattenförsörjning. Strategin för vattenförsörjning för etapp 2 är inte klar. Grundvattenfrågan kommer att belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas.

1.3 Med enskilt avlopp avser man troligtvis att det inte kommer vara kommunalt avlopp. Det innebär alltså inte att varje hus ska ha ett eget avlopp, utan det kommer att bli gemensamhetsanläggningar. Haningekommun är med i ett uppstartsprojekt för att införa våtkompostering. Troligtvis så kommer det inom en snar framtid att finnas möjlighet för våtkompostering av WC-avfall från enskilt avlopp i Haninge kommun.

1.4 De 145 hushåll som beskrivs i programmet, är endast en siffra på hur mycket de befintliga vattentillgångarna räcker till. Vattenutredningen presenterar ett vattenflöde som skulle räcka till 145 hushåll. En ökning på 145 hushåll skulle innebära en ökning på mindre än 20 %, och då är detta endast räknat på de 770 personer som 2013 är folkbokförda på Muskö. Om siffran istället jämförs med antalet fritidshus på Muskö, 1 500 stycken, så innebär det en ökning på mindre än 10 %.

1.5 Plan- och byggavdelningen noterar synpunkten.

1.6 Trafik under byggtiden var inte en del av konsultens uppdrag. Sannolikt kommer all trafik som kan fraktas via Muskötunneln ta den vägen och annan trafik tas via båt. I fortsatt detaljplanearbete kommer denna fråga hanteras i en reviderad trafikanalys.

1.7 I fortsatt detaljplanearbete kommer behovet och lämplig placering av parkeringar utredas. Haninge kommun har påbörjat en diskussion med Trafikförvaltningen angående framtida dragning av kollektivtrafik till och från programområdet.

1.8 I fortsatt detaljplanearbete kommer denna fråga hanteras i en reviderad trafikanalys.

1.9 Plan- och byggavdelningen anser inte att programförslaget skulle generera en sådan trafikökning att frågan ska hanteras i fortsatt detaljplanearbete, utan är en fråga som får lyftas i Trafikverkets strategiska planering.

1.10 För att det rörliga friluftslivet fortsättningsvis ska kunna verka inom programområdet, är det av största vikt att tillgängligheten till naturen inte försämras. Att passager tillskapas och skyltar monteras upp på platsen, är en av många tänkbara lösningar för att tillgängligheten till naturen ska behållas trots exploatering.

1.11 Samrådstiden för ett detaljplaneprogram regleras i Plan- och bygglagen och ska genomföras på samma sätt som en detaljplan med normalt förfarande, vilket regleras till minst fyra veckor. Samrådet för detaljplaneprogrammet för Arbottna 1:28 var nio veckor och en dag, och därför anser Haninge kommun att samrådstiden varit tillräckligt lång.

5. Muskö hembygdsförening

1.1 Ett kommunalt naturreservat med särskilda skötselöreskrifter på delar av Arbottna som inte bebyggs bör bildas. Planprogrammet bör revideras med en skrivning om bindande skötselöreskrifter som villkor för den blivande exploateringen.

1.2 En grundlig och opartisk utredning av hur öns gemensamma grundvattenreserver påverkas vid olika uttag bör tas fram. Denna utredning bör också ta hänsyn till att det i dag finns ett stort antal fastigheter som används som fritidshus, men som på sikt kommer att omvandlas till permanentbostäder.

1.3 Den sammanhängande historiska miljön från smedjan till Högberga bör visas stor hänsyn, vid fortsatt utveckling, och siluetten av Arbottnas ekonomibyggnader bör, så långt som möjligt, bevaras.

1.4 Den stensatta kajen söder om Högberga, där båtarna tidigare förtöjdes, borde bevaras och lyftas fram.

1.5 Frånga kravet på minsta tomtstorlek på 1 500 kvadratmeter. Muskö hembygdsförening föredrar komprimerade byar.

1.6 Den gamla körvägen mellan Arbottna och Tuppudden bör bevaras. Körvägen börjar vid korsningen Högberga och ladugården och går längs med Högbergas södra kulle. Denna vägsträcka får inte byggas över, men kan kompletteras med bebyggelse längs med den historiska vägsträckan, på den del som är närmast herrgården.

1.7 Den bro som tidigare fanns mellan den norra och södra delen av Maren bör återställas.

1.8 Det är viktigt att den upplevda tillgängligheten till Arbottnas natur inte minskar. Genom att, hålla ihop och komprimera ytan som tas i anspråk av ny bebyggelse, behålla och skapa entréer till naturen på Arbottna och skylta upp och skapa entréer till Natura 2000-området Ytteräng, kan tillgängligheten till det rörliga friluftslivet öka.

1.9 Muskö hembygdsförening önskar att Maren behålls som den ser ut i dag.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.2 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivning ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

1.3 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.4 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.5 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.6 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.7 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.8 För att det rörliga friluftslivet fortsättningsvis ska kunna verka inom programområdet, är det av största vikt att tillgängligheten till naturen inte försämras. Att passager tillskapas, ytan för bebyggelse komprimeras och skyltar monteras upp på platsen, är några av många tänkbara lösningar för att tillgängligheten till naturen ska behållas trots exploatering.

1.9 Plan- och byggavdelningen noterar inkommen synpunkt.

Sakägare

1. Eva och Pontus Bergekrans

Fastighetsägarna anser att:

1.1 Programförslaget borde omarbetas så att det inte strider mot gällande kustplan, antagen 2002.

1.2 Att det underlag som ligger för programmet inte utreder de konsekvenser som en exploatering leder till rörande naturresurser, miljö, infrastruktur och service för hela Muskö. De utredningar som tagits fram baseras på underlag som inte är dokumenterade, och då pekar fastighetsägarna speciellt på formuleringen av nollalternativet i utredningarna.

1.3 Haninge kommun borde utöka Natura 2000-området. Detta för att stärka skyddet på den natur som i dag inte ingår i Natura 2000-området.

1.4 Stor osäkerhet råder kring möjligheten att säkra tillräcklig tillgång till vatten, och att risken för saltvatteninträngning av grundvattnet är stor och kan påverka Muskös utvecklingspotential negativt.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.2 I programmets behovsbedömning har programförslagets konsekvenser jämförts med ett nollalternativ. Vad ett nollalternativ ska beskriva vad som kommer att hända i området om programmet inte genomförs och vilka konsekvenser detta kan medföra. Bebyggelse kan tillkomma i mindre omfattning men inte sådan bebyggelse som kräver upprättande av detaljplan eller områdesbestämmelser utan enbart bebyggelsekompletteringar som kan tillåtas efter bygglovansökan eller som är befriade från bygglovprövning. Exakt vad detta innebär går inte att precisera. Det beror på vilka önskemål om bebyggelsekompletteringar mm som kan uppkomma och på kommunens ställningstagande till dessa i den mån de är bygglovspliktiga.

1.3 Natura 2000-områdets avgränsning föreslås av Länsstyrelsen i Stockholms län efter samråd med markägare och berörda myndigheter. Sedan beslutar EU i om det ska bli ett Natura 2000-område eller inte. Alltså är, Natura 2000-områdets avgränsning, inget beslut som Haninge kommun råder över. Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda

om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.4 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

2. Linnéa Falk, Roland och Ingrid Fredriksson, Agneta och Lars Holmkvist, Eva och Eskil Häggren, Thord och Thea Häggren, Catrine Wilny och Jan-Erik Meijer

1.1 Ett kommunalt naturreservat med särskilda skötselöreskrifter bör bildas. Programförslaget bör kompletteras med en skrivning om att ett reservat med bindande skötselöreskrifter är ett villkor för att gå vidare till detaljplanearbetet.

1.2 Fastighetsägarna vill belysa att en stor exploatering, som programmet föreslår, i närheten av ett Natura 2000-område ska granskas och godkännas av högsta nationella myndigheten, Naturvårdsverket.

1.3 En grundlig och opartisk utredning av hur öns gemensamma grundvattenreserver påverkas vid olika uttag bör tas fram. Denna utredning bör också ta hänsyn till att det i dag finns ett stort antal fastigheter som används som fritidshus, men som på sikt kommer att omvandlas till permanentbostäder.

1.4 Den sammanhängande historiska miljön från smedjan till Högberga bör visas stor hänsyn, vid fortsatt utveckling, och siluetten av Arbottnas ekonomibyggnader bör, så långt som möjligt, bevaras.

1.5 Den stensatta kajen söder om Högberga, där båtarna tidigare förtöjdes, borde bevaras och lyftas fram.

1.6 Frånga kravet på minsta tomtstorlek på 1 500 kvadratmeter. Muskö hembygdsförening föredrar komprimerade byar.

1.7 Den gamla körvägen mellan Arbottna och Tuppudden bör bevaras. Körvägen börjar vid korsningen Högberga och ladugården och går längs med Höbergas södra kulle. Denna vägsträcka får inte byggas över, men kan kompletteras med bebyggelse längs med den historiska vägsträckan, på den del som är närmast herrgården.

1.8 Den bro som tidigare fanns mellan den norra och södra delen av Maren bör återställas.

1.9 Undvik att exploatera skogen i det som markeras som område sex i programförslaget. Inom detta område finns före detta skogsbete med höga naturvärden.

1.10 Det är viktigt att den upplevda tillgängligheten till Arbottnas natur inte minskar. Genom att, hålla ihop och komprimera ytan som tas i anspråk av ny bebyggelse, behålla och skapa entréer till naturen på Arbottna och skylta upp och skapa entréer till Natura 2000-området Ytteräng, kan tillgängligheten till det rörliga friluftslivet öka.

1.11 Om tillkommande byggnader placeras in anslutning till befintliga byggnader, tros de negativa konsekvenserna för naturvärden och friluftslivet minska. All bebyggelse bör koncentreras till herrgårdskullen och Högberga. Även ny bebyggelse längs med Arbottnavägen kan vara lämpligt, för att undvika nya vägdragningar.

1.12 En miljökonsekvensbeskrivning borde ha gjorts i programskedet.

1.13 All infrastruktur och parkeringsplatser måste synliggöras i detaljplanearbetet. Förutsättningarna borde ha undersökts mer i programförslaget.

1.14 Fastighetsägarna önskar att Maren behålls som den ser ut i dag.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.2 Enligt Naturvårdsverket är det Länsstyrelsen som bevakar Natura 2000-områdena och vilken hänsyn som behöver tas. Länsstyrelsen är en av remissinstanserna, och informeras om vad som föreslås inom programområdet. Haninge kommun kommer att beakta de rekommendationer och synpunkter som Länsstyrelsen lämnat gällande Natura 2000-området.

1.3 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

1.4 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.5 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.6 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.7 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.8 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.9 Bostadsbebyggelse inom det område som benämns som Norra gårdet ska anpassas efter de inventerade naturvärdena.

1.10 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.11 För att det rörliga friluftslivet fortsättningsvis ska kunna verka inom programområdet, är det av största vikt att tillgängligheten till naturen inte försämras. Att passager tillskapas och skyltar monteras upp på platsen, är en av många tänkbara lösningar för att tillgängligheten till naturen ska behållas trots exploatering.

1.12 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.13 I fortsatt detaljplanearbete kommer behovet och lämplig placering av parkeringar utredas.

1.14 Plan- och byggavdelningen noterar inkomna synpunkten.

Övriga inkomna synpunkter

1. Åke och Karin Reichard

1.1 En varsammare exploatering än vad programmet visar förespråkas, för att behålla karaktären av lantliga och jordbrukskaraktär som råder inom programområdet. De 1 500 kvadratmeters fastigheterna som anges i programförslaget, anses för små för en att bevara den lantliga känslan.

1.2 Trafiken måste ledas in till programområdet via Malmavägen.

1.3 Planerad exploatering kommer att öka belastningen på Ytteräng och Maren, på ett negativt sätt. Så ett stort fokus bör ligga på att skydda och bevara det Natura 2000-område som finns inom programområdet.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.2 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.3 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

2. Katarina Wallenius

1.1 Risken är att många Musköbor tar bilen när kollektivtrafiken och dess anslutningar strular.

1.2 Om den nya bebyggelsen begränsas till vad grundvattenmagasinen tål, finns risken att programmets ekonomiska beräkningar inte håller med konsekvenser som är svåra att överblicka. Om de ekonomiska beräkningarna inte håller är även risken att de värdefulla natur- och kulturvärdena far illa.

1.3 Risken är stor att de värdefulla natur- och kulturvärden som finns på platsen far illa när platsen exploateras.

1.4 Har trafiken till och från Herrstugan, där Muskös livsmedelsbutik ligger, beaktats? Eftersom Muskö är en stor ö, som saknar gång- och cykelbanor, är risken stor att de boende tar bilen för att handla. Vägen till Herrstugan är redan i dag högt belastad av biltrafik.

1.5 En stor brist är att man inte kan cykla till eller från ön, på grund av Muskötunneln.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Haninge kommun har påbörjat en diskussion med Trafikförvaltningen angående framtida dragning av kollektivtrafik till och från programområdet.

1.2 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.3 De områden som innehåller höga naturvärden kommer anses inte lämpliga för bebyggelse i programförslaget. De höga naturvärdena anses därför kunna bevaras trots tillkommande bebyggelse. Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den

odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

3. Ingrid och Tommy Larsson

1.1 Programförslaget presenterar en koncentrerad och omfattande bebyggelse, som kommer att påverka naturen i skärgården negativt.

1.2 Muskö har begränsad tillgång till färskvatten som det är i dag. Ett utökat uttag kan äventyra hela Muskös vattentillgångar.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 De områden som innehåller höga naturvärden kommer anses inte lämpliga för bebyggelse i programförslaget. De höga naturvärdena anses därför kunna bevaras trots tillkommande bebyggelse. Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.2 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

4. Jesper Wallenius

1.1 Kustplanen, Natura 2000, nationella, regionala, och kommunala riktlinjer och beslut, påpekar samtliga att det unika i området och att det inte ingår i området för fortsatt förtätning.

1.2 Saltvatteninträngning i brunnar är redan en verklighet och kommunen har sedan tidigare identifierat problemet med en stor mängd enskilda avlopp i skärgården.

1.3 Dagens vägar och lokaltrafik skulle få mycket svårt att hantera den utökade trafikmängden som detaljplaneprogrammet medför, framförallt den sista sträckningen från Muskö skola. Även tunneln kan tänkas i framtiden bli ett frågetecken, beroende på Muskövarvet och militärens närvaro.

1.4 Ett kommunalt naturreservat bör skapas, för att tillvarata de naturvärden som finns på platsen i dag.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.2 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En

grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

1.3 Inkommen synpunkt kommer att hanteras i en reviderad trafikanalys i fortsatt detaljplanearbete.

1.4 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

5. Jan och Christina Arrhénborg

1.1 Programförslaget går emot gällande Översiktsplan och Kustplan.

1.2 Programförslaget går emot 4 kap 4 § miljöbalken.

1.3 Ett naturreservat bör inrättas över hela programområdet och endast de byggnader som krävs för att ett rationellt jordbruk ska bedrivas får tillkomma. Detta för att gagna det rörliga friluftslivet och skydda de värdefulla natur- och kulturvärden som finns inom programområdet.

1.4 Om inte nuvarande fastighetsägare väljer att sälja, och all byggexploaterings blir av, är risken stor att Maren, odlingsmarken, betesmarken och Natura 2000-området växer igen.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.2 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.3 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.4 Plan- och byggavdelningen noterar inkommen synpunkt. Men tyvärr är detta en fråga som inte detaljplanen kan hantera. Men eftersom Haninge kommun, i fortsatt detaljplanearbete ska utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering, kan eventuellt den lösningen, som planläggningen kommer fram till, motverka en sådan negativ utveckling.

6. Björn Hedbeck

1.1 Trafikanalysen är i ett antal punkter bristfällig:

-Man bör beakta den allmänna utvecklingen med flertal fordon per hushåll och att allt fler bor permanent på ön, när man räknar på trafikflödet på Muskö.

-Den ökade besöksfrekvensen till Bruket eller tillfälliga fågelskådning verkar inte ha beaktas i trafikanalysen.

-Att trafikbelastningen på Arbottnavägen/Algatan kommer bli begränsad, vilket anses vara felaktigt då dessa vägar är en naturlig färdväg om man ska till Muskös olika besöksmål, Grytholmens friluftsmuseum, Muskö kyrka, Muskögården, hembygdsgården, Muskö skola, service, Ersholmen och Grytholmens badplatser och Mickrums restaurang och brygga. Även den båtförbindelse som pekats ut i kustplanen kommer att belasta denna vägsträcka.

-Arbottnavägen/Algatan är en smal och krokig väg med stundvis dålig sikt. Vägen saknar gång- och cykelväg, vilket är en stor säkerhetsrisk för de barn som i dag cyklar och går på vägen till skolan och de barn som ska röra sig till och från programområdet till Muskö skola.

-Under punkt sex i trafikanalysen, anges att inga olyckor har skett i korsningen Muskövägen/Malmavägen. Dessa siffror tordes inte finnas, då Malmavägen är avstängd för icke behörig trafik. På så sätt ger texten sken av att korsningen är säker.

1.2 Enligt Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund ska ett hushålls förbrukning grunda sig på fem personekvivalenter, 5pe. För varje pe ska antas 200 liter förbrukningsvatten, vilket innebär att varje hushåll ska beräknas för 1000 liter/dygn, 365 kubikmeter. Dessa 365 kubikmeter ska ställas i relation med de 150 kubikmeter som nämns i programförslaget. Alltså skulle en fördubbling av vatten behövas, vilket sänker antal byggnader till 60 hushåll, istället för de 145 hushåll som anges i programförslaget.

1.3 Att utökad behov av vatten skulle täckas upp av avsaltat havsvatten, går emot Haninge kommuns VA-plan som säger att "avsaltning av havsvatten är en teknik som ska undvikas vid nybebyggelse. Avsättning av grundvatten är inte tillåtet".

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1

- I fortsatt detaljplanearbete kommer denna fråga hanteras i en reviderad trafikanalys.
- I fortsatt detaljplanearbete kommer denna fråga hanteras i en reviderad trafikanalys.
- Trafik syftar på det som sker på vägen, alltså de fordonen som åker på den. Trafikbelastningen kommer att vara begränsad vilket syns tydligt på belastningsgrader. Huruvida vägar och underbyggnader kommer att belastas kräver en helt annan utredning. Inga trafikmängder någonstans på Muskö kommer att skapa någon trafikbelastning att tala om, enligt Ramböll Sverige AB.
- Trygghetsfrågan för oskyddade trafikanter har benämnts som en rekommendation för fortsatt utredning, och kommer utredas i fortsatt detaljplanearbete.
- Även behörig trafik kan orsaka trafikolyckor. Att inte ta med denna korsning i analysen hade varit lika fel som att exkludera en korsning för att olycka skett där.

1.2 Vid dimensionering av ett enskilt avlopp för ett hushåll så skall en avloppsanordning klara ovanstående vattenmängder. Dessa vattenmängder motsvarar maxförbrukning för ett hushåll, och när Haninge kommun beräknar förbrukning per hushåll så använder man statistisk från vad hushåll förbrukar i genomsnitt. VA statistiskt beräknade vattenförbrukningen ligger mellan 130- 200 kubikmeter per hushåll, vilket någorlunda motsvarar den vattenförbrukning som används i programförslaget.

1.3 Haninge kommuns VA-plans riktlinjer för vattenförsörjning för enskilt avlopp är omskriven och följande gäller för närvarande:

Riktlinjer för Vatten

- I områden där det finns risk för brist på sött grundvatten exempelvis skärgårdsöar, behöver utredningar göras om grundvattensituationen.

- I områden med dokumenterad brist på sött grundvatten kommer det bara vara möjligt att ha extremt snålspolande toalett eller torrtoalett samt vara tillståndplikt att borra efter dricksvatten.
- I områden med dokumenterad stor brist på sött grundvatten ska restriktioner för totalförbrukning införas.
- Vid bebyggelse av helt nya områden skall vattenförsörjningen inte i huvudsak bygga på avsaltning av havsvatten. För redan befintlig samlad bebyggelse och för nybebyggelse i dessa områden ska avsaltning av havsvatten användas i samfällform. Avsättning av grundvatten är inte tillåtet.

7. Tommy Karlsson

1.1 Vattentillgången och hur ett uttag kan komma att påverka de omkringliggande vattentillgångar bör utredas mer i detalj.

Plan- och byggavdelningens kommentarer:

1.1 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

8. Kjell-Ove Schramm

1.1 Programförslaget går emot gällande Översiktsplan och Kustplan.

1.2 Programområdet ingår i riskintresse 4 kap. 4§ miljöbalken.

1.3 Programförslaget innebär negativ påverkan för det rörliga friluftslivet inom både programområdet och grannfastigheten Arbottna 1:2. I områden där det i dag är möjligt att fritt fram att ströva runt i kulturlandskapet kommer, enligt programförslaget, byggas med bostadsbebyggelse. Dessa områden innehåller även större delen av den tillkommande bebyggelsen. Om tillkommande bebyggelse placeras i anslutning till befintliga byggnader inom fastigheten, så minskar den negativa påverkan på det rörliga friluftslivet.

1.4 Hur ljudmiljön påverkas av tillkommande bebyggelse bör utredas i fortsatt arbete.

1.5 Det bör utredas vidare vilket behov av vatten som jordbruksproduktionen har samt kartlägga de eventuella risker som finns för de intilliggande befintliga brunnarna. Även riskerna kring minskad tillrinning, sänkt grundvattennivå och risken för saltvatteninträngning bör utredas. Eventuella övervägande kring vattenförsörjning genom avsättning av havsvatten bör avvisas ur ett hållbarhetsperspektiv.

1.6 Föreslagen avloppslösning i programförslaget går rakt emot rådande utveckling där större gemensamhetsanläggningar eller kommunalt avlopp ett stort antal enskilda avloppsanläggningar.

1.7 Programförslaget föreslår tillkommande bebyggelse inom områden med naturvärden. Ingen bebyggelse bör tillkomma i områden med naturvärden.

1.8 I kommunstyrelsens beslut för planuppdrag, angavs att ett ökat antal bostäder ger fler människor möjlighet att bosätta sig på Muskö, vilket skulle öka underlaget till den lokala servicen och kollektivtrafiken. Men inget i föreliggande programförslag pekar på att föreslagna åtgärder skulle förbättra förutsättningarna för lokal service på Muskö, som till exempel vårdcentral, apotek och livsmedelsbutik. Om Malmavägen ska utgöra tillfartsväg till

området samt trafikeras av kollektivtrafiken, kommer förutsättningarna snarare komplicerats för kollektivtrafiken då bland annat restiderna blir förlängda.

1.9 Programområdets värdefulla natur- och kulturvärden bör skyddas långsiktigt. I fortsatt arbete bör förutsättningarna för ett kommunalt naturreservat utredas och redovisas.

Plan- och byggavdelningens kommentar:

1.1 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.2 Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.3 För att det rörliga friluftslivet fortsättningsvis ska kunna verka inom programområdet, är det av största vikt att tillgängligheten till naturen inte försämras. Att passager tillskapas och skyltar monteras upp på platsen, är en av många tänkbara lösningar för att tillgängligheten till naturen ska behållas trots exploatering.

1.4 Haninge kommun anser inte att detta är en relevant fråga att utreda i fortsatt detaljplanearbete, då kommunen anser att en sådan utredning saknar syfte inom detta specifika projekt.

1.5 Haninge kommun anser också att en mer noggrann beräkning av förväntad vattenförbrukning för den planerade bebyggelsen och dess verksamhet i etapp1 behöver göras för att kunna göra en bedömning om redovisad vattentillgång räcker. Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

Haninge kommuns VA-plans riktlinjer för vattenförsörjning för enskilt avlopp gäller följande för närvarande:

Riktlinjer för Vatten

- I områden där det finns risk för brist på sött grundvatten exempelvis skärgårdsöar, behöver utredningar göras om grundvattensituationen.
- I områden med dokumenterad brist på sött grundvatten kommer det bara vara möjligt att ha extremt snålspolande toalett eller torrtoalett samt vara tillståndsplikt att borra efter dricksvatten.
- I områden med dokumenterad stor brist på sött grundvatten ska restriktioner för totalförbrukning införas.
- Vid bebyggelse av helt nya områden skall vattenförsörjningen inte i huvudsak bygga på avsättning av havsvatten. För redan befintlig samlad bebyggelse och för nybebyggelse i dessa områden ska avsättning av havsvatten användas i samfällidform. Avsättning av grundvatten är inte tillåtet.

1.6 Med enskilt avlopp avser man troligtvis att det inte kommer vara kommunalt avlopp. Det innebär alltså inte att varje hus ska ha ett eget avlopp, utan det kommer att bli gemensamhetsanläggningar.

9. Karin och Mikael Beckman-Thoor

1.1 Programmet saknar den ekologiska profil och hållbarhetsidé som fastighetsägarna tidigare presenterat.

1.2 Programförslaget strider mot gällande kustplan, antagen 2002. Det saknas en diskussion om vad det innebär när man bortser från kustplanens riktlinjer och bereder mark för en exploatering, som enligt trafikanalysen uppgår till 450 hushåll.

1.3 Vad händer med uttaget av färskvatten om antalet helårsboende ökar på Muskö?

1.4 Var ska det anläggas bryggor och badplatser som tillgodoser de nya Arbottnabornas behov av båtplats och bad?

1.5 Det saknas en ordentlig förklaring till beskrivningen av nollalternativet i behovsbedömningen.

1.6 Ett kommunalt naturreservat bör upprättas.

1.7 Haninge kommun borde ha ett till samrådsmöte, där kommunen presenterar förslaget och alla närvarande får höra alla frågor som ställs till kommunen.

Plan- och byggavdelningens kommentarer:

1.1 Detta program syftar till att utreda och pröva den berörda fastighetens, Arbottna 1:28, lämplighet och förutsättningar för utökad bostads- och verksamhetsbebyggelse. Planer kan endast pröva markanvändningen, och inte hur en specifik verksamhet ska drivas i detalj. Den typen av frågor får undersökas om det kan hanteras i ett exploateringsavtal eller liknande. Plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.2 Eftersom en översiktsplan måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen behöver göras om, helt eller delvis. Gällande översiktsplan är antagen 2005. Det pågår dock ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan, som Haninge kommun kommer samråda förslaget på Översiktsplan 2030 under 2015. När den nya översiktsplanen vinner laga kraft kommer den från och med den dag då den vinner laga kraft ersätta den gällande översiktsplanen, antagen 2005, och kustplanen, antagen 2002. I utkastet på samrådsförslaget på den nya översiktsplanen anses Arbottna vara lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter.

1.3 Haninge kommun anser att grundvattenfrågan behöver belysas ytterligare, där konsekvenser av ett ökat grundvattenuttag på berörd omgivningen ska utredas. En grundligare utredning, som utreder bland annat hur ett ökat grundvattenuttag påverkar berörd omgivning, kommer att tas fram under fortsatt detaljplanearbete.

1.4 I nuläget ser inte Haninge kommun eller Länsstyrelsen att det är lämpligt att anlägga varken båt- eller badbrygga inom programområdet. Men plan- och byggavdelningen kommer ta med denna synpunkt i fortsatt detaljplanearbete.

1.5 I programmets behovsbedömning har programförslagets konsekvenser jämförts med ett nollalternativ. Vad ett nollalternativ ska beskriva vad som kommer att hända i området om programmet inte genomförs och vilka konsekvenser detta kan medföra. Bebyggelse kan tillkomma i mindre omfattning men inte sådan bebyggelse som kräver upprättande av detaljplan eller områdesbestämmelser utan enbart bebyggelsekompletteringar som kan tillåtas efter bygglovansökan eller som är befriade från bygglovprövning. Exakt vad detta innebär går inte att precisera. Det beror på vilka önskemål om bebyggelsekompletteringar mm som kan uppkomma och på kommunens ställningstagande till dessa i den mån de är bygglovpliktiga.

1.6 Haninge kommun ska i fortsatt detaljplanearbete utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

1.7 Haninge kommun anser att denna typ av samrådsmöte är bättre för att alla ska få komma till tals. I denna samrådsredogörelse har alla inkomna synpunkter redovisats och sammanfattats och sedan besvarats.

Sammanställning av de revideringar som gjorts i programhandlingen efter samrådet:

Efter samrådstiden har det inte skett några större revideringar, utan endast mindre redaktionella förändringar har skett såsom:

-tydliggjort att det pågår ett arbete med en ny översiktsplan, och att gällande översiktsplan, antagen 2005, kommer sluta gälla från och med den dag Översiktsplan 2030 vinner laga kraft.

- att man i fortsatt detaljplanearbete kommer utreda om den odlings- och betesmark som inte är lämplig för bebyggelse kan skyddas från framtida exploatering. Vilken form av skydd det eventuellt kan handla om ingår i detaljplanearbetet.

-en rubrik med tillhörande text har lagts till under kapitel, programförslag, som hanterar fortsatt planarbete kring naturen.